

ויזרע יצחק

שנה ז'

פרשת "אחרי מות קדושים"
הפטרה: "ויהי דבר ה'"
ו' אייר תשע"ה

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
פניסה	18:39	18:56	18:46
יציאה	19:53	19:55	19:56
ר"ת	20:33	20:30	20:30

הגייגים לפרשת השבוע

"אזורי מות שני בני אהרן" (ויקרא ט"ז א)

מדוע מציין הכתוב שמאמר זה למשה היה "אחרי מות שני בני אהרן"? מבאר הרמב"ן שמיד כאשר מתו בני אהרן הזהיר הקב"ה את אהרן מהיין ומהשכר כדי שלא ימות, "יין ושכר אל תשת" (ויקרא י"ט), ואמר עוד הקב"ה למשה שיזהיר את אהרן שלא ימות בקרבנו לפני ה'. ונראה לומר ששתי מצות אלו היום ביום שלמחרת מיתתם של נדב ואביהוא, כי בו ביום היה אהרן אונן, ואמרו חז"ל שאין רוח הקודש שורה מתוך עצבות (שבת ל:). אזהרת היין, נאמרה ישירות לאהרן, ובאותו היום נאמרה גם האזהרה השנייה למשה, אלה שהקדים הכתוב את האזהרות שהזהיר את ישראל שלא ימותו בטומאתם "בטמאם את משכני אשר בתוכם" (ויקרא ט"ו לא), ורק אחרי כן נכתבה אזהרת היחיד. ידוע שיש מחלוקת בין פרשני המקרא האם התורה "על הסדר נאמרה", דהיינו סדר הדברים שנכתבו הוא כסדר שבו הם קרו, או "אין מוקדם ומאוחר בתורה", דהיינו אין קשר בין סדר הדברים שנכתבו לזמן שהם בפועל קרו, לדעת הרמב"ן, "כל התורה כסדר נאמרה", ובכל מקום שבו נכתב משהו שקרה בעבר מציין זאת הכתוב במפורש, כגון, "וידבר ה' אל משה בהר סיני" (ויקרא כה' א), או "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" (במדבר ז' א) וגם כאן נאמר "אחרי מות", להודיע שהיה זה מיד אחרי מותם של בני אהרן.

"בגדי קדש הם" (ויקרא ט"ז ד)

רבינו החיד"א מביא ה"חומת אנך" את דברי הרב וידאל צרפתי שמה שאומר הכתוב על בגדי הבר שלובש הכהן הגדול כבואו אל הקודש "בגדי קדש הם" הוא תשובה לשאלה המתבקשת מדוע הוא לא לובש הכהן הגדול את בגדי הזהב? אומר הכתוב "בגדי קדש הם" על פי מה שאמרו חז"ל "אין קטיגור נעשה סניגור" (ראש השנה כו' א), כאומר שאלו הם בגדי קדש, אבל האחרים הם בגדי קטרוג. תרוץ נוסף, בגדי הבר הם בגדי ענוה "בגדי קדש", שלא כמו בגדי הזהב שהם בגדי התפארות. תרוץ אחר הוא לפי שהקב"ה חס על ממונם של ישראל, שהדין הוא שבגדים אלו טעונים גניזה לאחר יום הכיפורים ואם יהיו של זהב יצטרכו ישראל לבזבז ממון מופלג בכל שנה, זהו שאמר "בגדי קדש" דהיינו שצריך להניחם בקדש.

"לפני ה' תטהרו" (ויקרא ט"ז כ)

"עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו" (יומא פה:)
מבאר ה"כלי יקר" שמהפסוק שלפנינו למדו חז"ל שדווקא עבירות שהם "לפני ה'", דהיינו שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר אבל יום זה לא מכפר על העבירות שבין אדם לחבירו לכן נאמר "ועל כל עם הקהל יכפר" (ויקרא ט"ז לג) כלומר דווקא כשיעשו ישראל קהילה אחת להיות באגודה אחת ושכם אחד לעבוד את ה' אז הקב"ה מקבל את תשובתם, אבל בזמן שחלק לבם ואין הם באגודה אחת אין יום הכיפורים מכפר. ומכיון שלפי דרך העולם ביום הכיפורים מבקשים מחילה זה מזה אך למחרתו חוזרים כולם לסורם, לכן נאמר "ויקהל משה" ואמרו על כך חז"ל שהקהלה זו של העם היתה למחרת יום הכיפורים, כדי שיהיו כך כל ימות השנה, ולפי שכל דברי הריבנות והמחלוקות נמשכים מהעסקים שבין אדם לחבירו על כן ישב משה "לשפוט את העם" (שמות יח' יג) גם כן למחרת יום הכיפורים כי על ידי זה יהיו כולם קהילה אחת וכל העם "על מקומו יבא בשלום" וזה הטעם שיום זה נקרא "שבת שבתון" כי ביטול העסקים והשביתה היא הסיבה לשלום בין האנשים.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:
ישראל בן נחמה נלב"ע כה אב תשע"ד תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"לא תקלל זורש" (ויקרא יט' ז')

מבאר רבינו בחיי שהכתוב מזכיר "חרש" כדי ללמוד קל וחומר שאם את ה"חרש", שלא שומע כאשר מקללים אותו, הזהירה התורה שאין לקלל, קל וחומר שאין לקלל את מי ששומע כועס או מתבייש מזה, וזאת כדי שיהיה האדם גדור בדבורו ושלא יגיל את נפשו בתכונה רעה זו, ואיסור זה אינו מצד החבר ששומע אלא מצד עצמו, ואם הוא יהיה גדור בזה אצל החרש כל שכן שיהיה גדור אצל השומע, לכן הזכיר הכתוב "חרש" והוא בנין אב לכל שאר האנשים. טעם נוסף הוא שדבר הכתוב בהווה שבני אדם מקללים את החרש ומכשילים את העיוור ואין יראים מהם, ועל כן אמר הכתוב "ויראת מא-לקיך" שכל דבר המסור ללב נאמר בו "ויראת מא-לקיך".

"הוכוז תוכיזו את עמיהך ולא תשא עליו זוטא" (ויקרא יט' ז')

מפרש ה"משך חכמה" שהיכן שהדבר נוגע למדת חסידות דהיינו שינהג האדם במידת החסידות חששו חכמים ליוהרא ולא התירו לכל אדם לנהוג במידה זו. אבל אם נוגע הדבר לחשש איסור, וכל שכן לאיסור תורה, אין חשש ליוהרא. "ולא תשא עליו", שהכוונה בגלל חבירו, "חטא", אדרבא על פניו יוכיחנו שגם הוא ינהג כמותו.

"מפני שיהיה תקום והדרת פני זקן ויראת מא-לקיך אפי' ה'" (ויקרא יט' לב)

"אני ה' שקיימתי מצות זקן תחלה" (ירושלמי ביכורים)

לפי רבי העשיל ב"חנכת התורה" לא ברורה מה כוונת הירושלמי? ומתרץ על פי מה שכתבו המפרשים על הקושיא מדוע מקפיד הקב"ה שלא ישתחוו לצבא השמים, דבר שמלך בשר ודם אינו מקפיד שלא ישתחוו לשריו ועבדיו ואדרבה הכבוד שלהם הוא כבודו? והתשובה היא שישראל הם עמו ונחלתו של הקב"ה והם חלק א-לקי ממעל. וממילא אם איש מישראל משתחוה לאחד משריו ועבדיו הרי גם החלק הא-לקי המעורב בו משתחוה גם כן לאותו שר והעבד, ואין דרך שום מלך שיהא משתחוה לעבדיו, ומסיבה זו הזהיר הקב"ה שלא להשתחוות אפילו לעבדיו. ועל פי זה יש לפרש גם כן את הפסוק "אני ה' וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים" (ישעיה מב' ח). הקב"ה אומר: אני לא אתן לשום אחר את כבודי ואפילו לעבדי ומשרתי, ואם תשאל מדוע מלך בשר ודם נותן כבודו לעבדיו המשרתים אותו? משיב הכתוב "ותהלתי לפסילים", כלומר שאם אני אתן את כבודי דהיינו אתן רשות להשתחוות לאחד ממשרתי המשמשים לפני, דומה הדבר כאלו "תהלתי לפסילים" כאלו אני נותן אותה תהלה לפסילים דהיינו כאלו אני בעצמי משתחוה להם שהרי באותה השתחויה שהוא משתחוה, משתחוה גם כן החלק האלקי שבו לפיכך "וכבודי לאחר לא אתן". ועל פי זה אפשר להסביר את דברי הירושלמי שהזכרנו, שהיה קשה לחז"ל איך צייתה התורה לחלוק כבוד ולקום מפני זקן? הלא החלק הא-לקי שבו גם משתחוה לזקן? על זה משיב הכתוב: "ויראת מא-לקיך אני ה'" אני הוא שקיימתי מצוות זקן תחלה, אם כן מותר גם לך לכבד את הזקן ולקום מפניו שהרי גם אני מקיים את המצוה הזו.

הגיגים לפרקי אבות ב'

"עשה רצונו כרצונך" (ד)

מבאר רבי חיים מוואלוז'ין שדרכו של עולם היא שכאשר אדם בונה לו בית או קונה כלי לצורכו הוא אינו קונה או בונה מהסוג הזול והפשוט, אלא משקיע מעט או אפילו הרבה כדי שהבניין שבנה או החפץ שקנה יחזיק מעמד ימים רבים, ואפילו שזה עולה לו יותר יקר הרי הוא מוכל להשקיע את היותר, בא התנא במשנה ואומר: "עשה רצונו כרצונך", כלומר תנהג גם בענייני שמים כפי שאתה נוהג בענייניך, כשאתה לומד תורה או מקיים מצוה עשה זאת על הצד היותר טוב ויותר אמיתי ואיכותי.

"ואל תאמר לכשאפנה אשנה שימא לא תפנה" (ד)

מבאר בעל ה"תפארת ישראל" את כוונת המשנה: "אל תאמר לכשאפנה אשנה שימא לא תפנה" ואומר שמשנה זו היא אזהרה לבני אדם הטרוידים בעסקיהם, שלא ישתמשו מזמן קצר של לימוד תורה, בטענה שמה כבר נוכל לרכוש בזמן מועט, בין טרדה לטרדה ובין עסק לעסק? מוטב שנמתין עם הלימוד להזדמנות של זמן מרובה, ואז ייחשב לנו הלימוד כתועלת וממשי. ולמה באמת אל להם להשתמש? "שימא לא תפנה", לא תהיה הזדמנות של זמן מרובה וחבל על הזמן הקצר שאבד.

"ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש" (ה)

בתחילת המשנה נאמר: "אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד" ומסיימת: "ובמקום שאין אנשים", כלומר אם אין טובים ממך, "השתדל להיות איש", חייב אתה ליטול על עצמך את התפקיד של ירא חטא וחסיד אף על פי שאין בך את המידות הטובות הללו.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: הר"ה משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנכת בית" ו"ברית יצחק"
חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו
מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-20:30
לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315